

PRESSMEDDELANDE 2019-10-31

Alkohol skadar men politiken saknas

Regeringens budgetproposition för 2020 innebär mer än halvering av anslaget till arbetet mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel, från 196 miljoner till lite mer än 95,5 miljoner kronor. Samtidigt förbereder regeringen en ny så kallad ANDT-strategi. Strategin ska gälla från 2021. Regeringen understryker att den nya strategin ska ha narkotika som huvudfokus. Alkoholfrågorna tonas ner. Minskat fokus på alkoholfrågor och minskade anslag till det förebyggande arbetet – är det regeringens politik?

Samtidigt har landets kommuner en vacklande ekonomi och risken är stor att man tvingas spara på det förebyggande arbetet. Verksamheter som är lagreglerade och obligatoriska kommer att prioriteras.

Under många år har ett aktivt och förebyggande arbete mot alkoholens skadeverkningar förts. Den nationella nivån och kommunerna har genomfört olika insatser. Det har gett resultat. Alkoholkonsumtionen bland unga minskar och det är positivt att regeringen tar tag i narkotikapolitiken som varit försummad så länge, men detta får inte ske på kostnad av att alkoholpolitiken nedprioriteras, då områdena hänger nära samman med varandra. Nu bryts det framgångsrika arbetet och vi riskerar att få en ökning av alkoholkonsumtionen. Varför avbryta ett framgångsrikt arbete?

Regeringens neddragningar ett år innan en ny strategi tar plats riskerar att underminera det pågående framgångsrika arbetet. Det skapar också en helt onödig ryckighet.

I Sverige avlider ca 2 000 personer årligen på grund av alkohol och ytterligare uppskattningsvis 4 500 dödsfall har alkohol som bidragande orsak. Alkohol är den största riskfaktorn för sjukdom och död bland unga. I gruppen 20–39-åringar är 13,5 % dödsfall alkoholrelaterade. Omkring 4 % eller ca 300 000 av Sveriges vuxna befolkning beräknas ha ett alkoholberoende, enligt Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning, CAN (Vanor och konsekvenser, 2017).

Fler 15-16 åriga flickor har använt alkohol under de senaste 30 dagarna jämfört med pojkar och Sverige tillhör de 14 länder i Europa där flera unga flickor dricker mer än pojkar i gymnasiet, enligt ESPAD:s (European School Survey Project on Alcohol and other Drugs) senaste studie. Alkoholkonsumtion bland äldre kvinnor ökar även kraftigt, enligt CAN och Folkhälsomyndigheten, 2019.

Enligt senaste CAN uppskattningar, lever ungefär vart femte barn eller ca 430 000 barn (upp till 18 år) idag, år 2019, med minst en förälder med alkoholproblem och ca 320 000 av alla barn i Sverige har påverkats negativt av en förälders eller vårdnadshavares alkoholkonsumtion.

De medicinska och sociala konsekvenserna orsakade av alkohol leder till stora kostnader. Enligt Gerhard Larssons missbruksutredning "Bättre insatser vid missbruk och beroende" (2011) handlar det om 66 miljarder kronor för alkoholskador.

Alkoholens skadeverkningar är ett av våra största samhällsproblem. Den orsakar också mycket lidande. Alkoholproblem tar medicinska resurser i anspråk. En inte obetydlig andel av alla sjukskrivningar är alkoholrelaterade. Även om alkoholkonsumtionen minskar betyder det inte att vi kan prioritera ner det förebyggande arbetet. Alkohol är fortsatt en av de största folkhälsoutmaningarna.

CAN rapporterar i år att alkoholtillgängligheten har ökat över tid avseende serveringstillstånd och antal Systembolagetsbutiker. Sprit, vin och starköl är billigare 2017 än år 2000 i detaljhandeln.

Det pågår nu en debatt om att öka tillgängligheten av alkohol genom söndagsöppet på Systembolaget och så kallad gårdsförsäljning. Vi vet att begränsningar av tillgängligheten av alkohol är en av de viktigaste åtgärderna för att minska alkoholens skadeverkningar. Den politiska agendan just nu ger en bild av att svenska beslutsfattare inte betraktar alkoholens skadeverkningar och kostnader som ett viktigt samhällsproblem.

Vi efterlyser en sammanhållen och konsekvent ANDT-politik där insatser för att minska alkoholens och andra drogers skadeverkningar har en central plats.

Lena Josefsson, ordförande i KSAN

Leena Haraké, ledamot i ANDT-råd 2009-2017

Charli Eriksson, Professor emeritus, ledamot i regeringens ANDT-råd 2009-2017

Britt af Klinteberg, Professor emeritus, ledamot i regeringens ANDT-råd 2009-2017

Fred Nyberg, Seniorprofessor i biologisk beroendeforskning, Uppsala Universitet

Jessica Vikberg, ordförande i RNS, Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle

Susanne Hedman Jensen, förbundsordförande Blå Bandet

KSAN (Kvinnoorganisationernas Samarbetsråd i Alkohol- och Narkotikafrågor) bildades 1943 och är en partipolitiskt- och religiöst obunden paraplyorganisation. KSAN är de svenska kvinnoorganisationernas samarbetsråd när det gäller alkohol-, narkotika- och läkemedelsfrågor. KSAN har 39 medlemsorganisationer och samlar ca 340 000 kvinnor. Arbetet är främst förebyggande och innebär att utveckla och producera material, delta i arbetsgrupper och referensgrupper samt att följa aktuell forskning, även internationellt genom EWL (European Women's Lobby), ICAA (International Council on Alcohol and Addictions), NordAN (Nordiskt Alkohol- och narkotikapolitiskt samarbete), EU:s Civil Society Forum on Drugs in the EU, EAD (European Action on Drugs), WFAD (World Federation Against Drugs) samt Vienna NGO Committee.